

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

38. An sit licitum pro vi tollenda recurrere ad Regia Tribunalia? Et infertur
incurrere in excommunicationem Bullae Coenae Religiosum recurrentem ad
Regem, Proregem, vel Governatorem, vt vim sibi ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

ria à iudice Ecclesiastico illata, quod ex ipso facto manifestè apparet, cum appellationem admittant; sèque interponant vt examinent, an vis inferatur, necne, ergo, &c. Secunda conditio, vt licitum sit vim vi repellere, est, vt feruetur moderamè inculpatæ tutelæ moderamè autè inculpatæ tutelæ non feruetur dum laicus, aut Ecclesiasticus, aut Ecclesiasticus ad laicos iudices recurrit, & appellationem interponit; ergo, &c. Probo minorem primò, quia non feruetur moderamè inculpatæ tutelæ quoties inuafus habet aliam viam euadendi ab inuafione, & iniusta vexatione absque maiori, vel æquali damno, quàm vim inferendo, vt patet in materia de homicidio patrato ad necessariam sui defensionem: sed in nostro casu inuafio competit alia ratio euadendi absque maiori, vel æquali damno; potest enim recursum ad Ecclesiasticum iudicem habere, & in defectu vniuersalis Superioris Ecclesiastici alium adire, iuxta sacrorum Canonum dispositionem, vt etiam in foro seculari, vsu & praxi litigantium receptum est, ergo, &c. Deinde licitum est vim vi repellere, quoties id fieri potest sine grauiori damno communi; sed in casu nostro etiam si pars appellans molestias, expensas, &c. pateretur, vt supponit Sotomaior, grauius damnum commune sequitur ad eundem seculares iudices, nã Ecclesiastica iurisdicção violatur, & perturbatio in iudiciis sequitur, & sicut innocens non potest aggressorem occidere, quoties ex morte aggressoris graue damnum Reipublica sequitur, ita neque licitum erit seculares iudices adire, quoties libertati Ecclesiasticæ graue damnum inde inferatur, neque iudices laici possunt ex eadem ratione oppressum ad se ipsos recurrentem tueri, ergo, &c. Nec obstat dicere in tali casu libertatem Ecclesiasticam non lædi, cum laici iudices actus iurisdictionales non exerceant, sed solius innocentis protectionem extrajudicialiter, & per viam extraordinariæ cognitionis suscipiant. Nam respondeo hoc verbis asseri, sed re ipsa contrarium fieri, vt constat ex supradictis. Et reuera si in tali casu libertas Ecclesiastica non læderetur, Summus Pontifex, Collegium Cardinalium, alique Primates Ecclesie, & sacra Rota Romana, vt patebit in fine huius tractatus, non detestarentur hanc praxim tuendi innocentes vi oppressos, sed laudibus efferrent, commendarent, & approbarent. An autem summus Pontifex & alij hanc praxim approbent, consulant aduersarij Bullam Cœne, vel potius, quia ab ipsis eius verba aliter exponuntur, rogent Summum Pontificem, vt ipsos de sua mente certiores facere dignetur, vt violandæ libertatis Ecclesiasticæ periculum euitent.

5. Et tandem vrget tertio Sotomaior, & alij aduersarij, hanc praxim sustinendam esse. Primò ex consuetudine immemorabili, quæ licet non possit tollere omnem exemptionem Clericorum, potest tamen in aliquo casu particulari, vt esset in casu nostro de tollenda vi. Secundò, quia est consuetudo coniuncta cum fama priuilegij, quæ vaga & incerta etiam sufficit. Tertio, quia talis consuetudo est mixta laicorũ & Clericorum. Et tandè Summus Pontifex hanc praxim scit & tolerat; ergo tacitè cõsentit.

6. Respondeo ad primum, consuetudinem immemorabile etiam in casu particulari, non valere contra libertatem Ecclesiasticam, vt ego satis probaui in part. 4. tr. 1. resol. 1. & infra in hoc tractatu latius probabo, & patet ex c. Clericis, de iudiciis, & aliis iuribus tã clarè, vt neciã quo pacto hæc opinio possit sustineri cum in dictis sacris Canonibus Summi Pontifices apertè damnent consuetudinem particularem circa aliquem tantum casum, tendentem contra immunitatem Ecclesiasticam. Vide infra resol. 21.

7. Ad secundum respondeo cum Suarez contra

Regem Angliæ, lib. 4. cap. 34. num. 17. illam doctrinam non esse veram, sed tunc esse admittendam, quando cum consuetudine immemorabili coniungeretur constans fama, & traditio, æquè antiqua, & immemorialis, quod præcesserit priuilegium, & talis traditio integrè probaretur. Sed hoc non accidit in casu nostro, ergo, &c. quod apertè confirmatur, nam Ceuillos mordicus sustinet non adesse, neque aduulse tale priuilegium.

8. Ad tertium respondeo cum sapientissimo Valboa de Magroviejo in cap. 1. de foro compet. n. 6. tunc consuetudinem Clericorum & laicorum mixtam obligare Clericos, quando dicta consuetudo non prædicat sacris Canonibus, vel ab ipsis non fuerit reprobata, quæ omnia accident in casu nostro, ergo, &c. Vide Iohnino infra in resol. 21. & in part. 4. tract. 1. resol. 66. vbi adduxi Suarez. Et tandem ad id, quod asseritur, adesse in hoc casu tolerantiam Pontificiam, & tacitum consensum, respondeo quod esset videndum an talis tolerantia sit approbatua, vel tantum permissua ad vitanda maiora mala & inconuenientia. Ita decisio Rotæ in antiquis 10. de consuet. & Surdus conf. 301. & alij penes me in part. 4. tract. 1. resol. 1. quibus adde Cocheit in vind. lib. 1. Eccles. p. 2. cap. 3. num. 8. asserunt in hoc casu Pontificem non solum tacitè non consentire, sed potius singulis annis aperte reclamare in Bulla Cœne, & quo pacto quis dici potest tacitè tolerare, si singulis annis expressè reclamat, vt supra dictum est. Ergo, &c. Et hæc dicta sufficiant tolerare, si singulis annis expressè reclamat, vt supra dictum est. Ergo, &c. Et hæc dicta sufficiant defensionis, causa aduersus ea quæ contra me ex doctissimo Salgado edidit vbi supra, non minus doctus Sotomaior. Vnde ex his patet etiam responsio ad ea quæ nouissimè adducit eruditissimus Torreblanca in Pract. iur. spir. lib. 15. cap. 10. per totum.

9. Non de nam tamen hæc adnotare cum Baldello in disp. Teholog. tom. 1. lib. 5. disput. 40. num. 13. & aliis, quòd si pro factò Prælati & iudicis Ecclesiastici sit aliqua opinio probabilis inter Doctores, quia cum licitè possit illam sequi, reuera, tunc nullã vim, aut iniuriam facit subdito, si illam sequatur, ac proinde non poterit recurrere tanquam vi oppressus ad iudicem secularem, nec in tali casu poterit esse defensio, sed erit manifesta iniuria, & offensio, si repellatur ab illa sequenda. Et hæc opinio contra Salgadam procedit, etiam si opinio pro subdito sit probabilior, nam vt alibi diximus probabiliter, potest iudex ferre sententiam secundum opinionem probabilem, relicta probabiliori, neque de hoc in syndicato secundum Sancium potest puniri, ergo, &c.

RESOL. XXXVIII.

An sit licitum pro vitollenda recurrere ad Regia Tribunalia?

Et inferitur incurrrere in excommunicationem Bulla Cœne Religiosum recurrerent ad Regem, Proregem, vel Governatorem, vt vim sibi illatam à suo Superiore tantum tollat. Ex part. 3. tract. 1. Ref. 53.

§. 1. DE hac quaestione egi in alio tract. de immunit. Sup. hoc in Eccles. resol. 13. & pro parte affirmatiua adduxi plures Doctores, quibus nunc addo Auilam de censuris part. 2. cap. 7. disp. 2. dub. 5. Morlam in empirio iuris rit. 2. g. 14. n. 4. Quintana Ducham Ecclesiast. lib. 1. c. 9. n. 14. Rodriquez de annis reddit. lib. 1. c. 17. n. 6. Parladorum rer. quotidian. lib. 3. differ. 9. §. 4. n. 24. Suarez de Paz, in praxi. 2. part. 1. c. 6. g. 1. n. 34. Simancam instr. Cath. 1. 49. n. 35. Gurtierrez pract. 99. lib. 1. g. 20. n. 1. & de iur. confir. part. 1. cap. 2. num. 26. Garfiam de nobil. glossa 1. n. 25. Couarruuiam pract. 99. cap. 35. num. 3. Mexiam

à 6. Sed dato, & non concesso.

Sup. hoc infra in Ref. 295. & in aliis eius annotationum.

Quæ hic sũt supra Ref. 11. & in aliis earum annotationum.

Quæ hic est supra Ref. 11. & in aliis positus in annotationibus eius Verum.

Sup. hoc in tom. 8. tract. 1. Ref. 23.

Alibi in tom. 8. tract. 1. Ref. 20. & 21. & in aliis positus in annotationibus eius Ref. 1. huius not.

Quæ hic est supra Ref. 11.

Quæ hic est supra Ref. 21.

Mexiam in leg. Regia Toleti de los terminos in 2. fundam. part. 2. num. 47. Velascum conf. 100. & hanc sententiam tenent etiam DD. Itali, vt Fulcius de vifit. lib. 2. cap. 23. num. 5. & ex Dominicanorum familia Michael Zanardus in directorio Theol. par. 3. c. 31. fol. mibi 197. vbi ait, Iudex Ecclesiasticus potest apud Principem laicum denunciari, si alicui etiam subdito violentiam inferat, in quo casu potest Princeps laicus reprimere vim cuiuscumque factam.

Resol. 55. Res. 55.

§. 1. Affirmatiue respondet Alterius, & Vgolianus, quos citat, & sequitur Bonacina in Bull. Cæna tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 1. n. 7. quia Bulla, vtitur his verbis: ab auditoribus commissariis nostris aliisque iudicibus Ecclesiasticis; vbi notanda est illa particula, aliis, quæ est repetitiua, & relatiua similitium, ex cap. sedes, de rescript. & ex l. quidam relegatus, ff. de rebus dubiis.

2. Sed his non obstantibus non est recedendum à negatiua sententia Theologorum, quos in dicta res. sol. adduxi, nec valet dicere, quod licet vim vi repellere, & competat Regibus liberare vi oppressos de manu calumniatoris. Ergo, &c. nam respondeo licitum esse vim vi repellere, quando vis est clara, & manifesta, nam si est dubia, semper pro Superiore præsumendum est. Ergo in casu nostro iniustam vim inferit Prælato Ecclesiastico iudex laicus, priuando illum iure suo, quod habet in casu dubio. Quod autem vis in nostro casu sit dubia, patet ex ipso facto, nam iudex secularis examinat, an facta sit vis, necne. Ergo non supponit certam, & euentem violentiam; ceteras rationes videbis nouissime apud Bonaciam in expositione Bullæ Cæna tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 4. qui respondet ad omnia argumenta; quæ adducit Ceuallus in tract. de cognit. per viam violentia, & Salgado de protectione Regia. Ex his inferunt contra Portel, & Hieronymum Rodriguez in compendio questionum regularium resol. 10. num. 14. incurtere in excommunicationem Bullæ Cæna Religiosum recurrentem ad Regem, Proregem, vel Gubernatorem, vt vim sibi illatam à suo Superiore tantum tollat; vt faciat iudex alios Superiores assignare pro sola vi tollenda.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo; & puto dictam aduocationem veritam esse etiam causæ spirituales aduocetur ab aliis iudicibus Ecclesiasticis, & hanc sententiam tenent Filliucius tom. 1. tract. 16. cap. 10. n. 250. Soula in Bull. Cæna. cap. 15. n. 1. Dutandus can. 14. q. 7. n. 1. & alij, & ad argumentum contrarium respondet illam particulam non semper esse repetitiuam similitium, vt patet in l. si fundum sub conditione, §. si libertus, ff. de legatis 1.

3. Notandum est etiam hinc obiter contra Courruuiam pract. qq. cap. 35. Menochium de recuper. possess. remedio 3. n. 356. Diaz in pract. crim. cap. 102. Ceuallus, & alios, aduocationem causarum spiritualium ad laica Tribunalia veritam esse, etiam si iudices Ecclesiastici negligentes sint in huiusmodi causis cognoscendis. vide Reginald. tom. 1. lib. 9. cap. 22. n. 328. Martam de iuris. part. 4. cap. 146. Duarenum vbi sup. q. 8. n. 1. & alios communiter; nec valet dicere quod in cap. filius 16. q. 7. cap. si quis cum clerico 11. q. 1. cap. administratores, cap. Principes 23, quo conceditur reclamatio ad Principem in causa Ecclesiastica, nam respondeo per illos textus posse Principem laicum admonere Ecclesiasticum de iniquè administrata iustitia, non autem posse aduocare ad se causam Ecclesiasticam, vel dic, vt ego alibi adnotauit, illos rationes abrogatos esse in Bulla Cæna, & in cap. quæ sit de iudiciis.

Sup. hoc in fra in Res. 59. & in aliis eius secundæ annot.

Alibi in Res. nor. præteritæ & signanter in eius §. vt.

RESOL. XXXIX.

An aliquis Princeps habeat à Pontifice priuilegium in causis violentia arcenda: Ex part. 3. tract. 1. Res. 64.

§. 1. Hoc priuilegium habere Regem nostrum Hispaniarum docet Bañez in 2. 2. q. 67. art. 1. Iulius Clarus lib. 5. d. vlt. q. 36. num. 26. Menochius de reuocanda possessione remed. 3. num. 354. & Cardinalis Bellarminus in tract. de Summo Pontifice contra Berclaium cap. 35. col. 7. ver. addebat, & Suarez de immunit. lib. 4. cap. 34. num. 43.

2. Sed nouissime Ceuallus tract. de cognitione per viam violentia gloss. 6. asserit Regem Hispaniarum non habere tale priuilegium; sed ex alia ratione hoc efficere, ita pulchre obseruat Bonacina in Bull. Cæna tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 1. n. 17. dum praxim tribunalis [de la fuerza] tueri, & à peccato, & censura excusare conatur, excusationis causam asserit, negando Regem Hispaniarum, vel ipsius ministros ac magistratus hoc facere ex priuilegio, vel ex consuetudine priuilegio innixa. Ita Bonac. vbi supra n. 3. asserit Principes priuilegium à Summo Pontifice habentes excusari ab excommunicatione Bullæ Cæna aduocando causas spirituales ad sua tribunalia, modo priuilegii formam seruent, & modo priuilegium reuocatum non sit, iuxta ea quæ ipse inferius docet.

RESOL. XLI.

Vtrum iudices laici aduocantes ad se causas Ecclesiasticas excusentur ex tolerantia Summi Pontificis: Ex part. 3. tract. 1. Res. 66.

§. 1. Affirmatiue respondet Coriolanus in Bull. Cæna ad finem, & alij quos citat Ceuallus in tract. de cognit. per viam violentia, glossa B. n. 42. 2. Sed nouissime contrariam sententiam docet Bonac. in Bull. Cæna tom. 3. disp. 1. q. 15. punct. 4. §. 1. n. 5. quia simplex tolerantia, saltem dum superior commode obtinere non potest, priuilegium non inducit, tum, quia nulla adeest tolerantia, cum Summi Pontifices in Bullis Cæna Domini excludant omnes prætextus. Vide Alterium de cens. lib. 5. disp. 15. c. 2. col. 5. ver. animaduertit. Duardum in Bull. Cæna. can. 15. q. 13. num. 11. Filliucium tom. 3. tract. 16. cap. 10. n. 256. & alios, quos ego alibi citam in tract. 1. de immunit. Eccles.

Sup. hoc supra in Res. 2. prope finem, & in Res. 10. & 11. §. Verit. & in Res. 30. §. vlt. & in Res. 37. §. Ad tertium. cursum ad medium, & infra in Res. 159. breuiter in fine.

RESOL. XLII.

An appellationes, quæ dicuntur iustitiae, rectè à iudicibus laicis in causis Ecclesiasticis concedantur: Ex part. 1. tract. 2. Res. 103. aliàs 102.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Humada l. 3. gloss. 4. sit. 13. p. 2. Azeuedus lib. 1. recop. tit. 6. l. 2. & latissime Pereira in tract. de man. reg. cap. 22. per tot. cum multis aliis.

RESOL. XL.

An aduocatio causarum spiritualium ad laica Tribunalia verita sit, sub censura Bullæ Cæna, si causa aduocatur à iudicibus Sedis Apostolicae? Et quid dicendum, si iudices Ecclesiastici negligentes Tom. I X.

L A 2. Sed 3